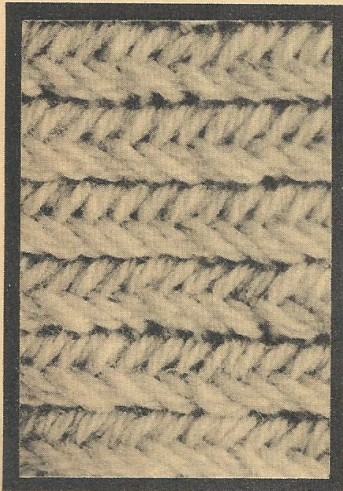
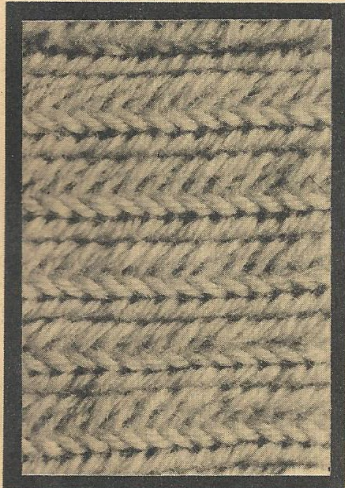

NÅL- BINDNING

12 varianter

Berit Westman

ARILD HAUGE '83

23.

NÅLBINDNING

12 varianter

Nålbinda, nåla, binda, söma (vantsöm, binnvantar, sömvantar) är olika benämningar på samma teknik. Olika trakter har haft sin egen benämning på nålbindning. I Finland kallas tekniken kinnasompelu, i Norge nålbinding och i Danmark naalebinding.

Nålbindning är en mycket gammal teknik som har funnits i många varianter över en stor del av världen. "Langettstygnen" sytt utan underlag anses vara den enklaste formen av nålbindning.

Nålbindning utförs oftast från vänster till höger med en nål av trä, ben, horn eller metall. Förutom till vantar och sockor har nålbindningstekniken även använts till "siltappar" (silduk för silning av mjölk) bundna av tagel, och s.k. "skotålingar" (fotsula med tå att ha som isolering mellan strumpa och stövel) bundna av hårgarn, getragg eller tagel. Även till nät, korgar och kassar har tekniken använts men då i andra material såsom bast eller rep.

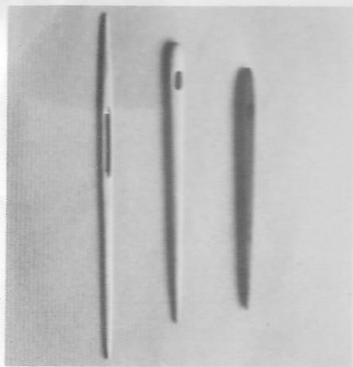
I Sverige har ingen undersökning gjorts av de olika nålbindningsvarianternas utbredning, men i detta häfte visas några av de varianter som har förekommit i de nordiska länderna.

I Finland har framför allt tre olika nålbindningsvarianter förekommit: "Finska" (Suomeksi), "Ryska" (Venäjäksi) och "Svängda" (Pyöräyttäen). Dessa namn har varit kända endast i sydöstra delen av Finland, men "Finska" och "Ryska" varianterna har utförts även i andra delar av landet. Finska varianten kallas också "två-växlande" (kaksivaiheinen) och där träds nålen före och efter vändningen under och över två trådgrupper. Den ryska varianten kallas också "tre-växlande" (kolmivaiheinen) och där träds nålen före och efter vändningen under och över tre trådgrupper. Antalet trådar som plockas upp på nålen, och trådarnas gruppering kan växla beroende på garnets grovlek och önskad tjocklek på plagget. De vanligaste formerna visas i det här häftet som variant I, J och K. Uppgifterna om finska varianterna är hämtade ur doc. Toini-Inkeri Kaukonens avhandling "Kinnasompelun levinneisyys ja työtavat Suomessa" (Vantsömens utbredning och arbetssätt i Finland).

Äldsta fyndet av nålbindning som gjorts i Sverige är Åslevanten funnen i Åsle mosse i Västergötland. Den har daterats till omkring år 300 e kr. Åslevantens teknik kan utföras på två sätt. Det ena är att binda från höger till vänster och tre stygn fordras då för varje ny ögla, det andra sättet är att binda från vänster till höger vilket är mer rationellt och följaktligen det riktiga skriver Margarethe Hald i boken "Olddanske Tekstiler" där hon visar båda sätten.

För att åtskilja de olika varianterna har de i detta häfte försetts med bokstavs-beteckning.

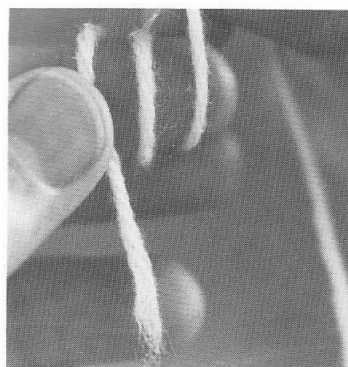
Foto: Erik Westman
Teckningar: Berit Westman
Copyright © Berit Westman 1983
Andersson & Kagardt Tryckeri AB
Västerås 1983
ISBN 91-970550-0-X

1

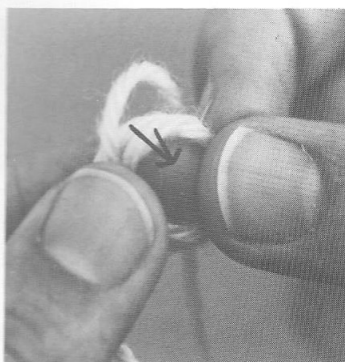
2

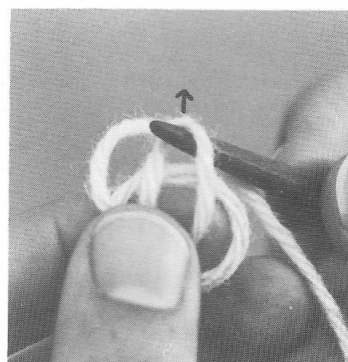
3

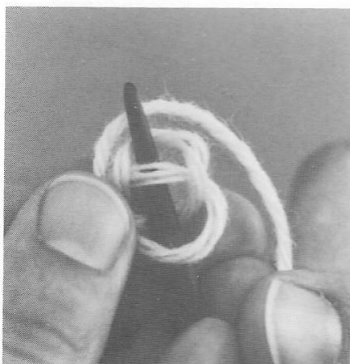
4

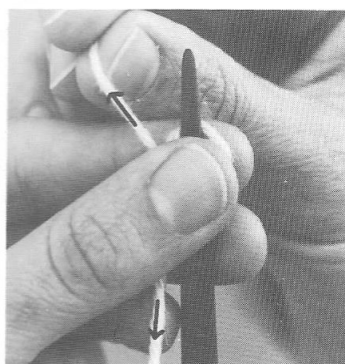
5

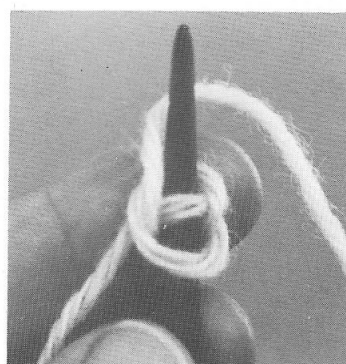
6

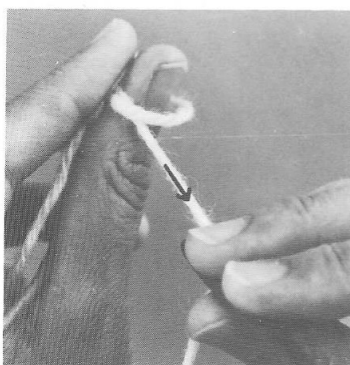
7

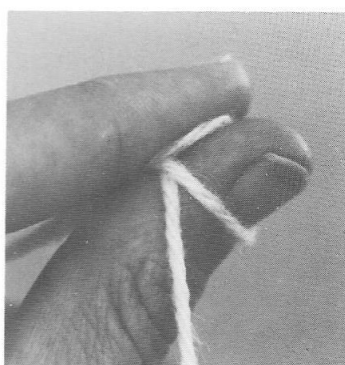
8

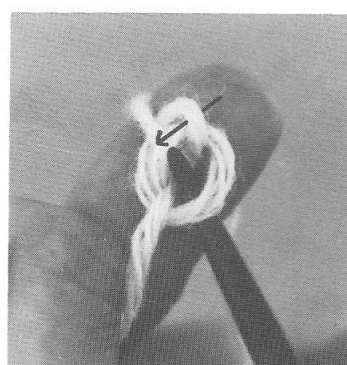
9

10

11

12

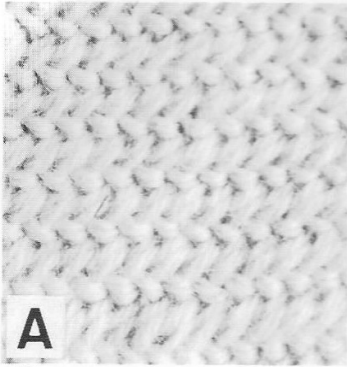
1. NÅLBINDNINGSNÅLAR kan vara gjorda av trä, ben, horn eller metall och ha en längd av ca 7-12 cm. Mall för nålbinding snål sidan 22.

2. HANDSTÄLLNING vid nålbinding.

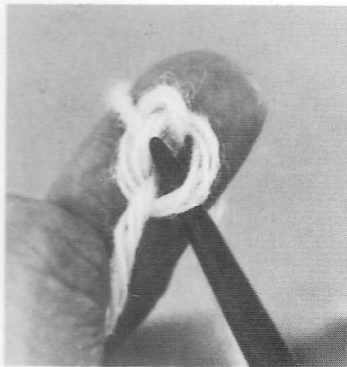
LÄNGDEN PÅ DEN TRÅD man syr med är bl a beroende av garnkvalitet och storleken på nålsögat. Längden kan variera mellan t ex $\frac{1}{2}$ -5 meter (bäst med ganska kort garnända för den som är ovan att nålbinda). Lång garnända behöver träs flerdubbelt igenom nålsögat. Skarvning av garn bild 81.

BÖRJAN AV UPPLÄGGNING kan utföras på många olika sätt. "Varje nålbinderska hade sitt eget sätt att börja på". Det här är mitt sätt som kan användas för alla häftets varianter.

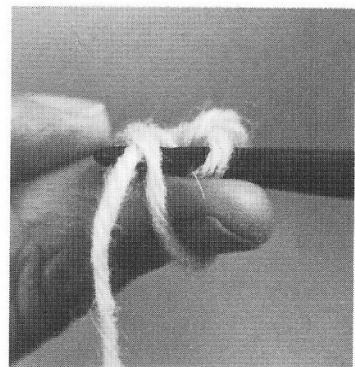
3. Linda garnet 2 varv runt pekfingeret.
4. Lägg garnet i kryss över de andra trådarna.
5. Håll "krysset" i ett stadigt grepp mellan tumme och pekfinger. Lyft av de båda trådarna som ligger över pekfinger nageln.
6. Stick in nålen under den övre öglan och för den en aning uppåt som pilen visar (så att trådarna bildar en "kringla"). Drag ur nålen igen.
7. För nålen under den nedersta öglan, sedan över, under, över och över löptråden.
8. Håll "kringlan" mellan tumme och pekfinger. Drag försiktigt i begynnelse-tråden och i löptråden så att "kringlan" lägger sej tätare om nålen.
9. Bilden visar hur "kringlan" ligger om nålen.
10. Håll ett stadigt tag om "kringla" och nål, och drag nål och tråd emot dej.
11. Låt tråden hamna som tum-maskar runt tummen.
12. Plocka önskat antal maskor bakom tummen beroende på vilken variant som skall utföras. 1 maska som nålen visar + eventuellt en maska till så som pilen visar (Om 3 maskor skall plockas: plocka första gången 2 maskor + bild 15,16,17,18 och 19, och nästa gång plockas 3 maskor).

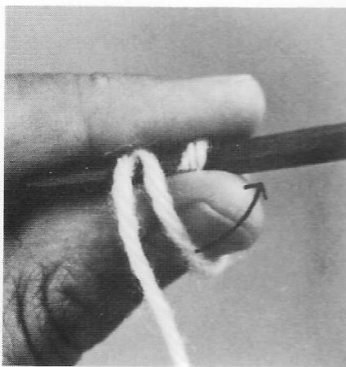
13

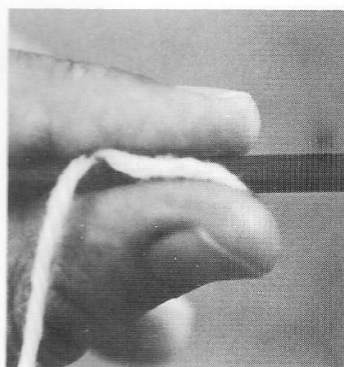
14

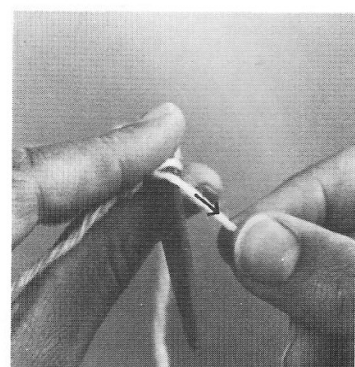
15

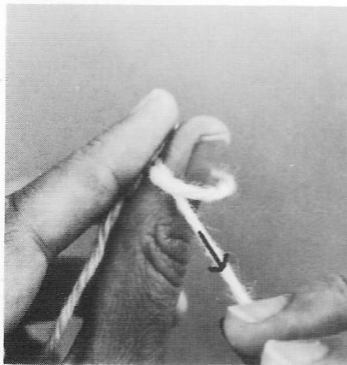
16

17

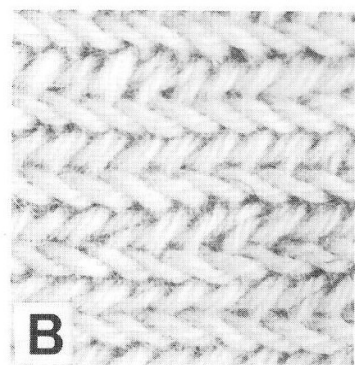
18

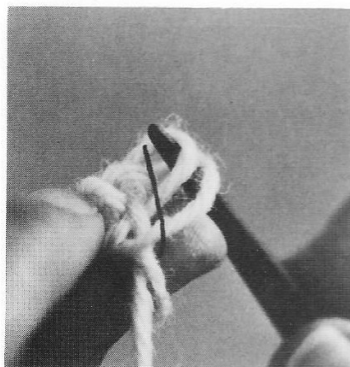
19

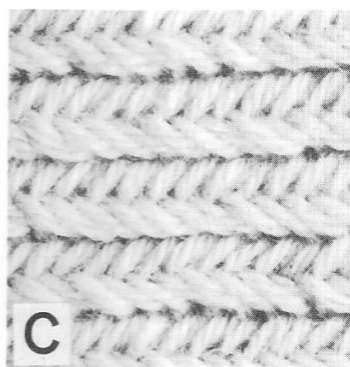
20

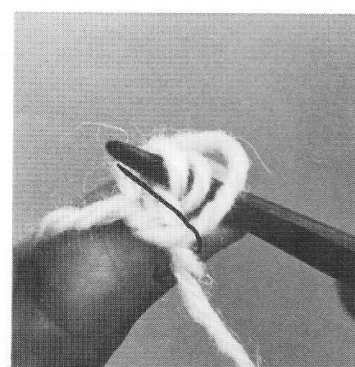
21

22

23

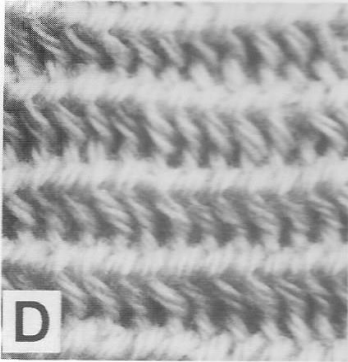

24

13. Variant A: Tät, tunn bindning.
14. (Början av uppläggning: bild 3-12). Plocka 1 maska bakom tummen.
15. Vik ner nålen mot tummen. För in nålen under tum-maskas och löptråd.
16. Lägg vänster pekfinger över maskorna på nålen.
17. Vicka av tum-maskan och tryck pekfinger och tumme emot varandra med nål och maskor emellan.
18. Vrid nålen så att den pekar emot dej. Drag i löptråden (se pilen) så att tum-maskan lägger sig omkring nålen uppe vid nålsögat.
19. Håll maskorna i ett stadigt grepp mellan tumme och pekfinger. Drag nål och tråd emot dej och låt löptråden bilda ny tum-maskas runt tummen.
- Upprepa bild 14-19 till önskad längd.
20. Bindning: För in nålen i föregående varvs kantmaskor (bild 77 eller 78).
+ bild 14-19.

-
21. Variant B: Bindning som är lämplig att valka.
22. (Början av uppläggning: bild 3-12). Plocka 2 maskor bakom tummen enligt bild 22 + bild 15, 16, 17, - , 19. Upprepa till önskad längd.
- Bindning: Fastsyning i föregående varvs kantmaskas (Bild 77 eller 78) + bild 22, 15, 16, 17, - , 19.

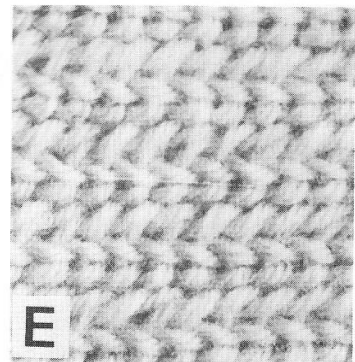
-
23. Variant C: Bindning som är lämplig att valka.
24. (Början av uppläggning: bild 3-12). Plocka 3 maskor bakom tummen enligt bild 24 + bild 15, 16, 17, - , 19. Upprepa till önskad längd.
- Bindning: Fastsyning i föregående varvs kantmaskor (= bild 77 eller 78) + bild 24, 15, 16, 17, - , 19.

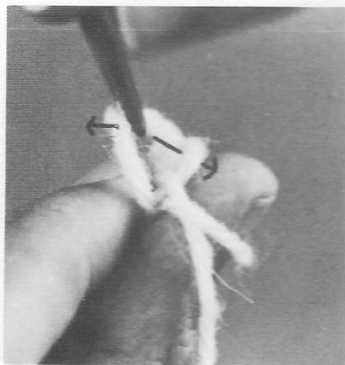
25

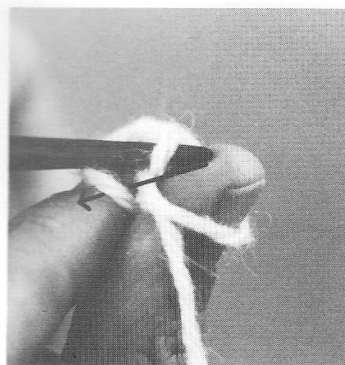
26

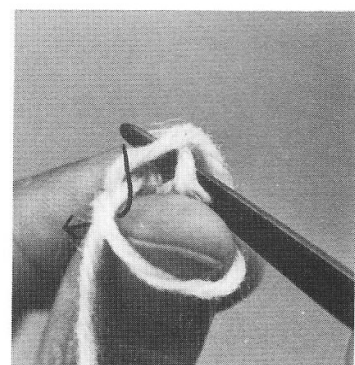
27

28

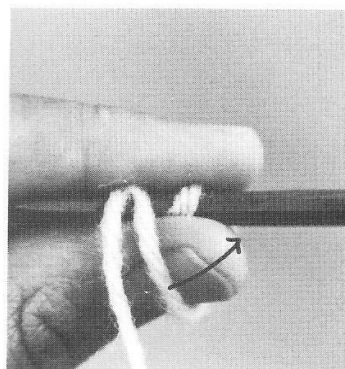
29

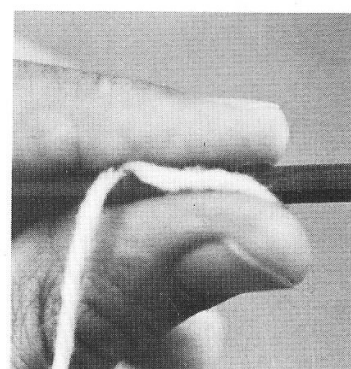
30

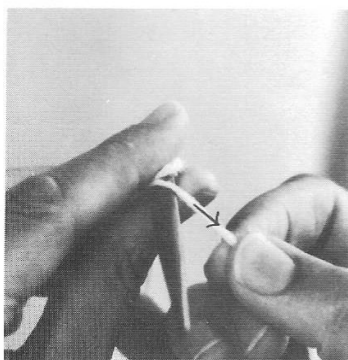
31

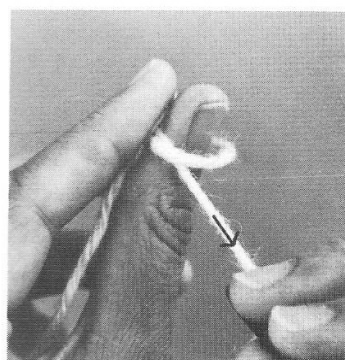
32

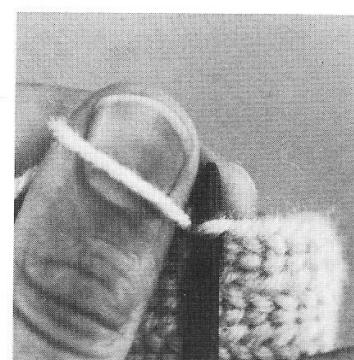
33

34

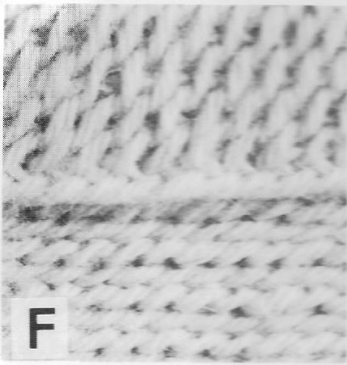

35

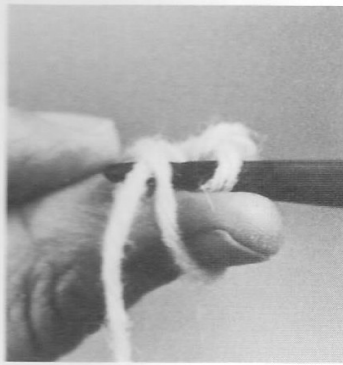

36

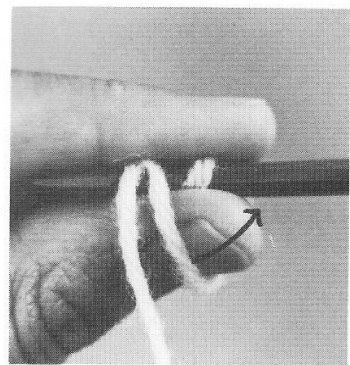
25. Variant D: = variant C, men annan fastsyning i föregående varv. Bindningen ger en räfflad yta. Varianten är lämplig att valka.
26. Fastsyning i föregående varvs nedre maskbåge som bilden visar + bild 24, 15, 16, 17, - , 19.
-
27. Variant E: Tät, tunn bindning. De vackert broderade s.k. "Dalbyvantarna" från Värmland är utförda i den här varianten.
28. (Början av uppläggning: bild 3-12, plocka 2 maskor bakom tummen + bild 31, 32, 33, 34, 35). Vik gamla tum-maskan bakåt.
29. För in nålen bakifrån igenom nästa maska.
30. För in nålen framifrån igenom gamla tum-maskan.
31. Vik ner nålen mot tummen och för in nålen under tum-maskan och löptråd.
32. Lägg vänster pekfinger över maskorna på nålen.
33. Vicka av tum-maskan och tryck pekfinger och tumme emot varandra med nål och maskor emellan.
34. Vrid nålen så att den pekar emot dej. Drag i löptråden så att tum-maskan lägger sej intill nålen uppe vid nålsögat.
35. Håll maskorna i ett stadigt grepp mellan tumme och pekfinger. Drag nål och tråd emot dej och låt löptråden bilda ny maska runt tummen.
- Upprepa bild 28-35 till önskad längd.
36. Bindning: För in nålen i föregående varvs kantmaskor (= bild 78) + bild 28-35. Bilden visar fastsyning i endast en ny maska, men med fastsyning i både en ny och en gammal maska blir "ränderna" mera framträdande.

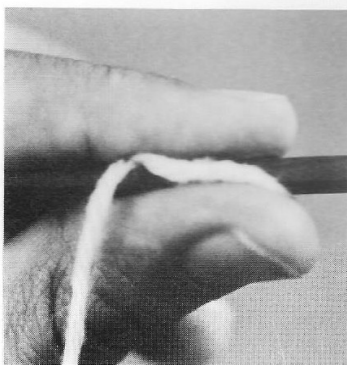
37

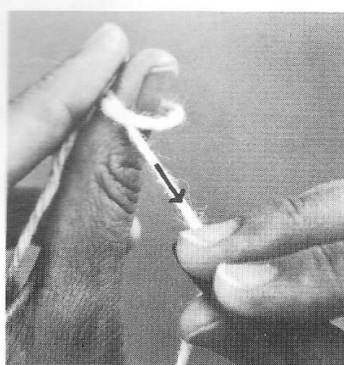
38

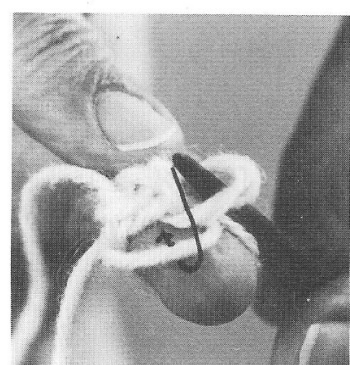
39

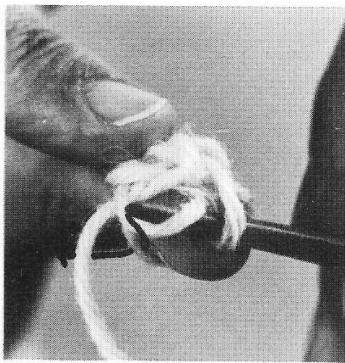
40

41

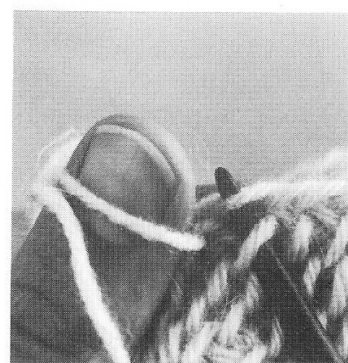
42

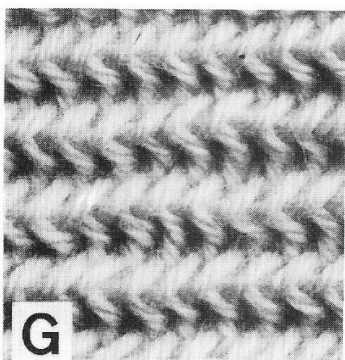
43

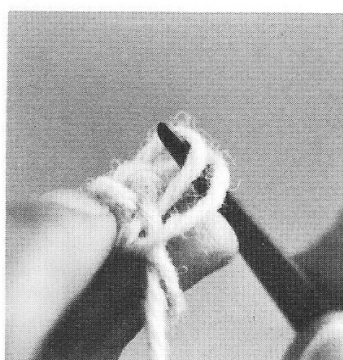
44

45

46

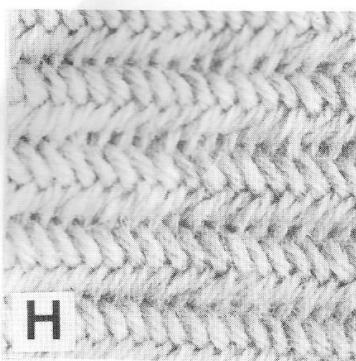

47

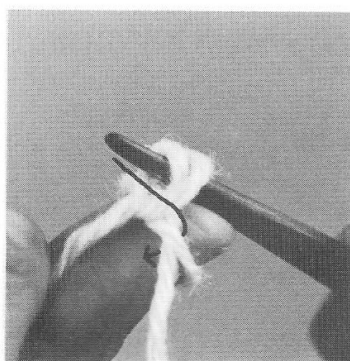

48

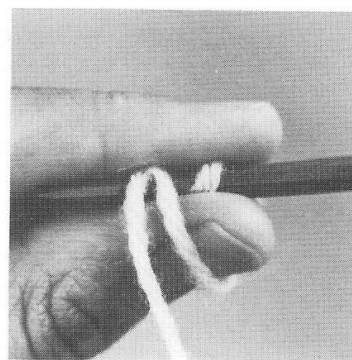
37. Variant F: Den variant av nålbindning som Åslevanten från Västergötland (omkring 300 talet e Kr) var utförd i. Varianten kan utföras på två sätt. Här visas endast det sätt där man binder från vänster till höger. (Se uppgift om Åslevanten på sidan 1). Övre delen av bilden visar avigsidan, den nedre delen visar rätsidan. Man binder med avigsidan utåt, och plagget vänds ut och in då det är färdigt. Tjock, kraftig bindning. (Historiska Museet i Stockholm säljer beskrivning av originalvanten).
38. (Början av uppläggning: Bild 3-12, plocka 2 maskor bakom tummen). Vik ner nålen mot tummen och för in nålen under tum-maskor och löptråd.
39. Lägg vänster pekfinger över maskorna på nålen.
40. Vicka av tum-maskan och tryck pekfinger och tumme emot varandra med nål och maskor emellan.
41. Vrid nålen så att den pekar emot dej. Håll maskorna i ett stadigt grepp mellan tumme och pekfinger. Drag nål och tråd emot dej och låt löptråden bilda ny maska runt tummen.
42. Hoppa över gamla tum-maskan och för in nålen från höger i nästa maska.
43. För in nålen framifrån igenom gamla tum-maskan + bild 38, 39, 40, 41.
- Upprepa bild 42, 43, 38, 39, 40, 41 till önskad längd.
44. Fastsyning efter vändningen i uppläggningsremsans ena sida + bild 42, 43, 38, 39, 40, 41. Sedan sker fastsyningen enligt bild 45.
45. Bindning: För in nålen igenom föregående varvs nästan lodräta maskbåge och igenom kantmaskan som bilden visar + bild 42, 43, 38, 39, 40, 41.
-
46. Variant G: = variant B, men annan fastsyning i föregående varv. Bindningen ger en räfflad yta. Varianten är lämplig att valka.
47. (Början av uppläggning bild 3-12) + bild 47, 38, 39, 40, 41. Upprepa till önskad längd.
48. Bindning: För in nålen igenom båda maskbågarna + bild 47, 38, 39, 40, 41.

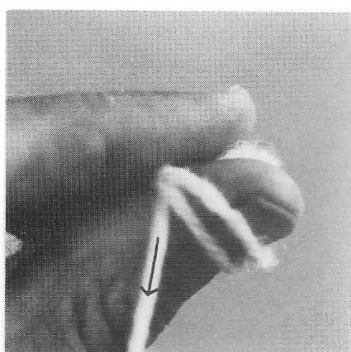
49

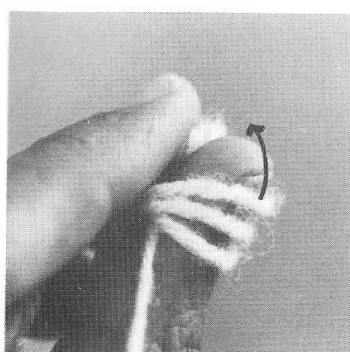
50

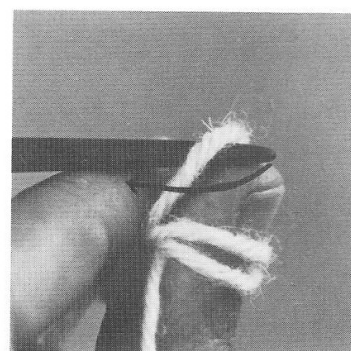
51

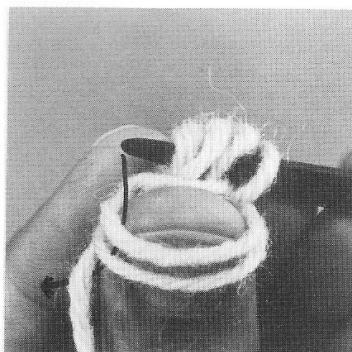
52

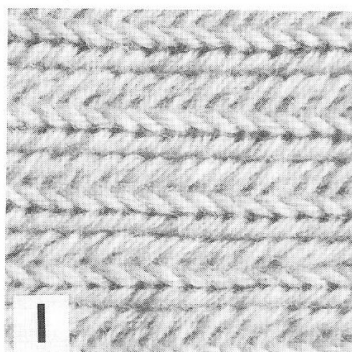
53

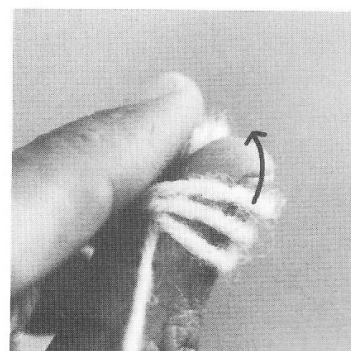
54

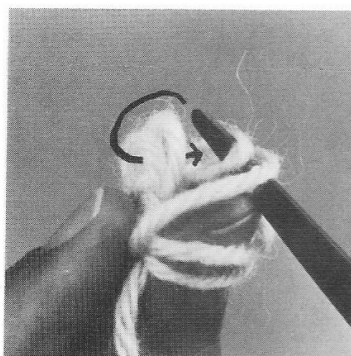
55

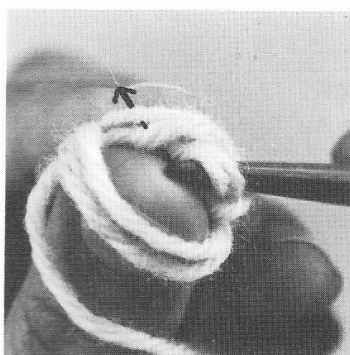
56

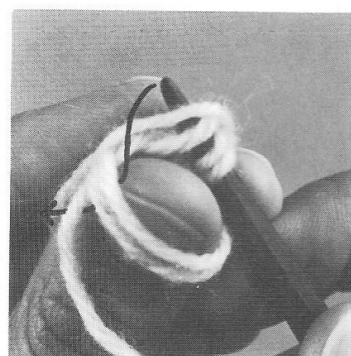
57

58

59

60

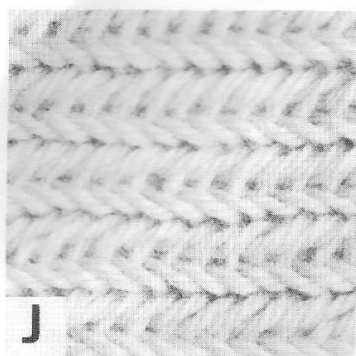
49. Variant H: Varianten ger en mycket tät bindning. En tunn, platt nål bör användas.
50. (Början av uppläggning: bild 3-12). Plocka 2 maskor bakom tummen.
51. För in nålen under tum-maskor och löptråd. Lägg vänster pekfinger över maskorna på nålen.
52. Håll maskorna i ett stadigt grepp mellan tumme och pekfinger. Drag nål och tråd emot dej och låt löptråden hamna som ny tum-maskor under den föregående.
53. Plocka 2 maskor bakom tummen + bild 51, 52. 3 maskor finns nu runt tummen.
54. Lyft av den översta tum-maskan och för in nålen bakifrån igenom maskan.
55. Vrid nålen $\frac{1}{2}$ varv medsols och plocka 3 maskor bakom tummen (vid tjockt garn endast 2 maskor) + under tum-maskor och löptråd. Drag nål och tråd igenom och låt löptråden hamna som ny tum-maskor under de andra.
- Upprepa bild 54 och 55 till önskad längd.

Bindning: Lyft av översta tum-maskan. För in nålen i föregående varvs kantmaskor (= bild 77 eller 78) + bild 54 och 55.

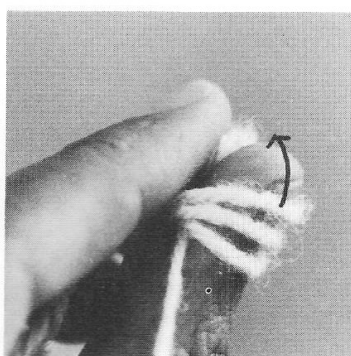
56. Variant I: Varianten ger en tät bindning. Tunn, platt nål bör användas. I sydöstra Finland har varianten kallats "Venäjäksi" = på ryska. (Se uppgift om finska varianter på sidan 1).
57. (Början av uppläggning: bild 3-12 + bild 50, 51, 52, 53). Lyft av översta tum-maskan.
58. Plocka 2 maskor bakom tummen.
59. Plocka 2 maskor bakifrån på "insidan" av tummen (första gången finns bara 1 maskor att plocka). Vänd tummen så att den pekar emot dej så går det lättare att plocka.
60. Vänd nålspetsen uppåt och för nålen under 2 maskor + under tum-maskor och löptråd som pilen visar. Drag nål och tråd igenom och låt löptråden bilda ny tum-maskor under den föregående.

Upprepa bild 57, 58, 59, 60 till önskad längd.

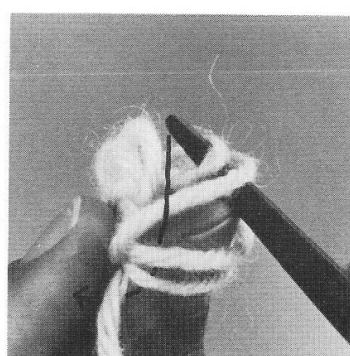
Bindning: Lyft av översta tum-maskan enligt bild 57. För in nålen i föregående varvs kantmaskor (= bild 78) + bild 58, 59, 60.

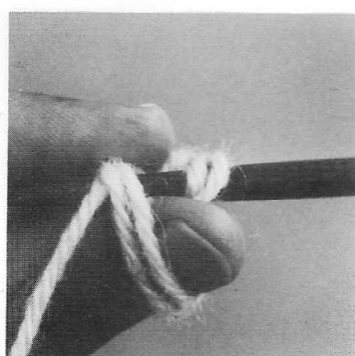
61

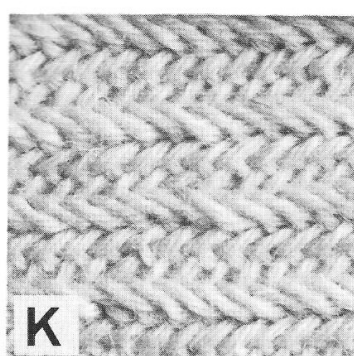
62

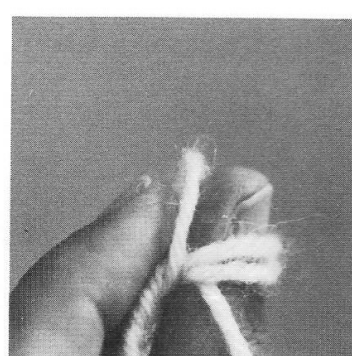
63

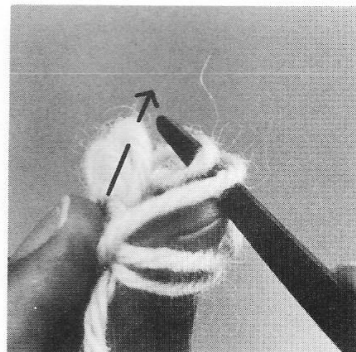
64

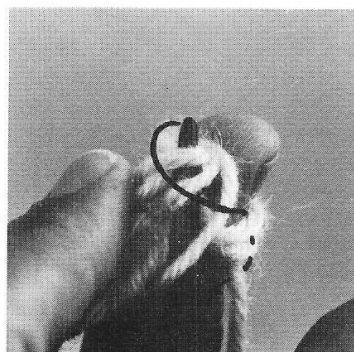
65

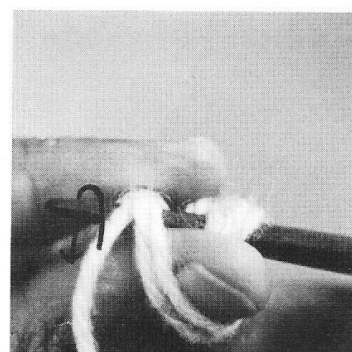
66

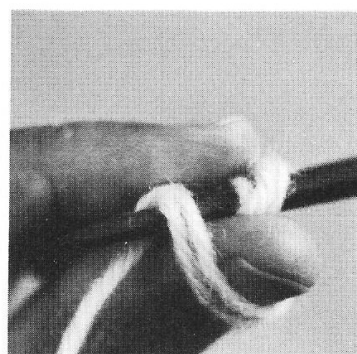
67

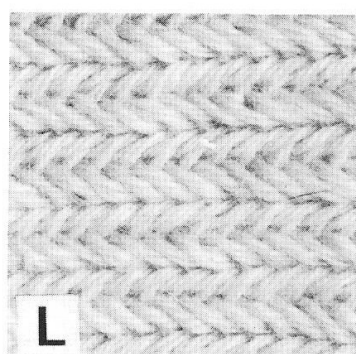
68

69

70

71

72

61. Variant J: Varianten har i sydöstra Finland kallats "Suomeksi" = på finska. Varianten är lämplig att valka. (Se uppgift om finska varianter på sidan 1).

62. (Början av uppläggning: bild 3-12 + bild 50, 51, 52, 53). Lyft av den översta tum-maskan.

63. Plocka 2 maskor bakom tummen.

64. För in nålen under de 2 tum-maskorna och löptråden. Drag nål och tråd emot dej och låt löptråden bilda ny tum-maskan under den föregående.

Upprepa bild 62, 63, 64 till önskad längd.

Bindning: Lyft av översta tum-maskan enligt bild 62. För in nålen i föregående varvs kantmaskor (= bild 78) + bild 63, 64.

65. Variant K: Varianten ger en tät bindning. Tunn, platt nål bör användas. I sydöstra Finland har varianten kallats "Pyöräyttäen" = svängd. (Se uppgift om finska varianter på sidan 1).

66. (Början av uppläggning: bild 3-12 + bild 50, 51, 52, 53). Lyft av översta tum-maskan.

67. Plocka 2 maskor bakom tummen.

68. Plocka nästa maska snett från vänster som pilen på bild 67 visar.

69. För in nålen under tum-maskan och löptråd.

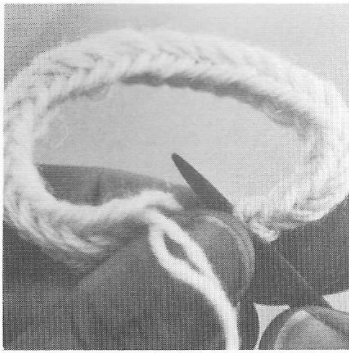
70. Flytta löptråden över och bakom nålen som pilen på bild 69 visar. Drag nål och tråd emot dej och låt löptråden bilda ny tum-maskan under den föregående.

Upprepa bild 66, 67, 68, 69, 70 till önskad längd.

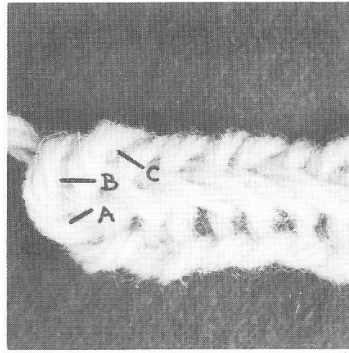
Bindning: Lyft av översta tum-maskan enligt bild 66. För in nålen i föregående varvs kantmaskor (= bild 78) + bild 67, 68, 69, 70.

71. Variant L: = variant K, men annan fastsyning i föregående varv. Varianten har kanske inte utförts tidigare, men den vill visa att enbart genom en förändring av fastsyningen kan resultatet bli helt annorlunda än "originalen".

72. Bindning: Lyft av översta tum-maskan enligt bild 66. Efter vändningen sker fastsyningen i kantmaskan i uppläggningsremsans ena sida. I fortsättningen fastsyning i främre maskbågen som bilden visar + bild 67, 68, 69, 70.

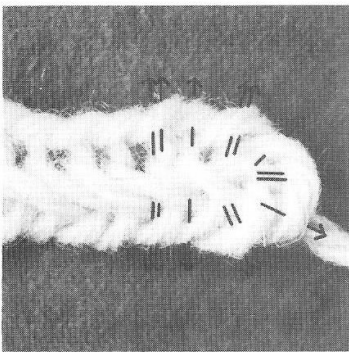
73

74

75

76

77

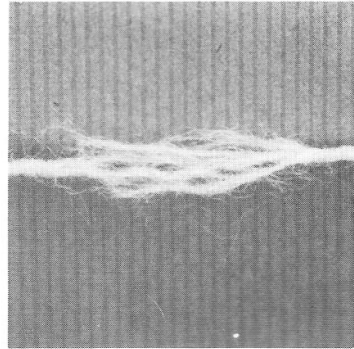
78

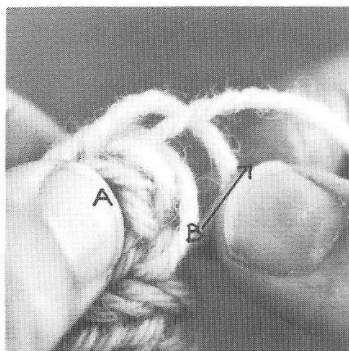
79

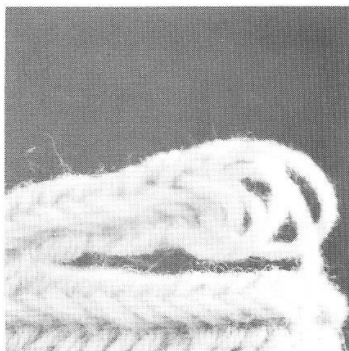
80

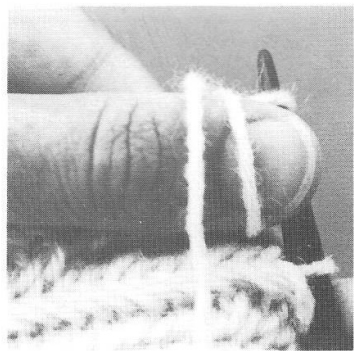
81

82

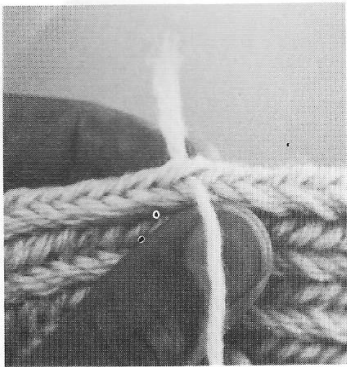

83

84

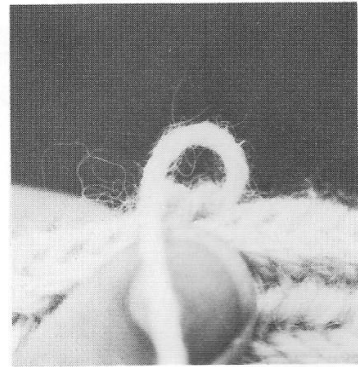
73. SAMMANFOGNING AV UPPLÄGGNINGSREMSA (då man börjar vante och socka vid kragen). Lägg upp önskad längd, och foga samman till en ring. Första stygnet sys i nedre kanten av uppläggningsremsa. Se närmare bild 74.
74. Första maskan sys fast enligt A + plockning bakom tummen enligt önskad variation. Andra maskan sys fast enligt B, och tredje enligt C. Fortsätt sedan att sy fast maskorna i föregående varvs kantmaskor.
75. VÄNDNING EFTER UPPLÄGGNING (då man börjar vante och socka vid toppen). Lägg upp önskad längd (ca 5-6 cm). Vrid uppläggningsremsa åt höger, hoppa över kantmaskan närmast tummen och för in nålen i följande kantmaska + plockning bakom tummen enligt önskad variation.
76. ÖKNING VID VÄNDNING: Öka en maska (bild 79) varannan maska 3-5 gånger.
77. FASTSYNING I FÖREGÅENDE VARV: För in nålen i en ny maska i kanten av föregående varv + plockning bakom tummen enligt önskad variation.
78. Fastsyning i föregående varv kan även utföras så att man för in nålen både i en ny och i en "gammal" maska (ofta vid tunt garn).
79. ÖKNING: För in nålen i en "gammal" maska + plockning bakom tummen enligt önskad variation.
80. MINSKNING: För in nålen i 2 nya maskor (+eventuellt en gammal maska) + plockning bakom tummen enligt önskad variation.
81. SKARVNING AV GARN: Riv alltid av garnet. Öppna garnändarna, tunna ut dem något och lägg dem i varandra. Fukta rikligt med saliv och gnugga skarven kraftigt mellan handflatorna.
82. REPA UPP EN MASKA: Det går inte att repa upp nålbindning på samma sätt som vid stickning och virkning. En maska i taget plockas upp som bilden visar: Tryck till med vänster tumme och pekfinger vid A. Drag ut tråden snett uppåt vid B som pilen visar.
83. ÖPPNING FÖR TUMMEN: För vante som börjar vid kragen: Räkna antalet maskor från kanten till knappt mitten av handen. Lägg upp ca 5-8 maskor färre än de räknade maskorna. För vante som börjar vid toppen: lägg upp 5-8 maskor mer än de räknade maskorna. Uppläggning: plocka maskor bakom tummen utan att sy fast i i föregående varv.
84. Vid tumhålets andra sida fortsätter man fastsyningen i kanten av föregående varv enligt bild 77 (eventuellt bild 78).

85

86

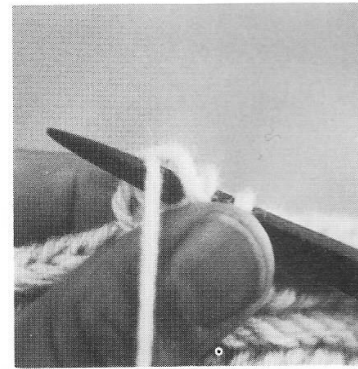
87

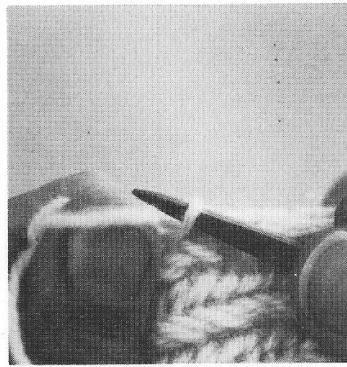
88

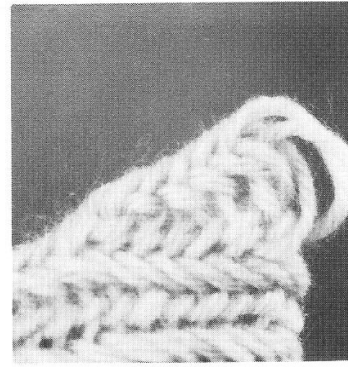
89

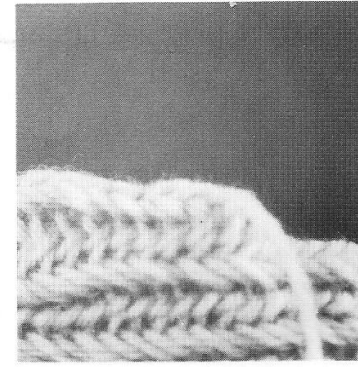
90

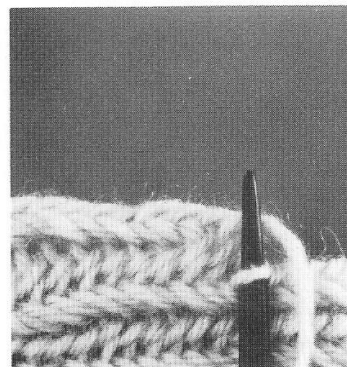
91

92

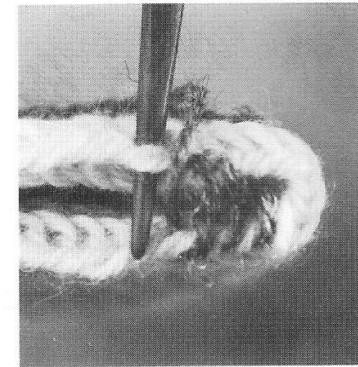
93

94

95

96

85. ETT VARV SOM LÅNGSAMT VÄXER PÅ HÖJDEN: (för början av tummen och av hälen: se först beskrivning av vante och socka). Drag tråden igenom en maska bakifrån och framåt. Fäst tråden nu eller senare.
86. För nålen igenom en kantmaska intill tråden och för nålen under löptråden.
87. Drag nålen igenom maskan och drag åt tråden till en liten ögla (ögla nr 1).
88. För nålen igenom en ny kantmaska och bakifrån igenom öglan och under löptråden.
89. Drag nål och tråd igenom och låt tråden bilda en litet större ögla (ögla nr 2)
90. För in nålen igenom en ny kantmaska + ögla nr 1 framifrån + ögla nr 2 bakifrån + under löptråden.
91. Drag nål och tråd igenom. Öglan som bildas får sitta som liten tum-maskä ytterst på tumnageln. För in nålen igenom en ny kantmaska + en maska bakom tummen + igenom tum-maskan och under löptråden. Drag nål och tråd igenom.
92. Låt den nya tum-maskan bli litet större än den föregående. Följ sedan bild 91 men låt tum-maskan bli allt större och plocka eventuellt 2 maskor bakom tummen, och nästa gång 3 maskor beroende på vilken variant som skall utföras. Först vid kanten av tumhålet skall varvet ha normal höjd.
93. ETT VARV SOM LÅNGSAMT MINSKAR I HÖJD: Låt tum-maskan småningom minska i storlek (drag i löptråden som på bild 18) och plocka färre maskor bakom tummen.
94. De sista stygnen kan sys som små langettstygn tätt intill kanten. Fäst tråden.
95. HOPSYNING AV KANTER: Lägg kanterna intill varandra. Stick in nålen utifrån den ena kanten och upp emellan kanterna. Drag nål och garn igenom.
96. Stick in nålen utifrån den andra kanten och upp emellan kanterna igen.

TUMVANTAR i nålbindning.

Storlek: Damstorlek. Övriga storlekar: sidan 23.

Garn: Bergå Starke, Sport eller Viking, eller annat garn av ren ull.

Garnåtgång: Damstorlek: ca 80-150 g beroende på vilken variation som används.

Barnstorlek: ca 50-100 g, Herrstorlek: ca 150-200 g

Det vanligaste sättet att nålbinda vantar har varit att börja vid fingertopparna och fortsätta upp mot handleden. Men för en nybörjare kan det vara enklare att göra tvärtom, så att man får träna in själva nålbindningstekniken genom att binda några varv innan öknings- eller minskningar börjar.

Tips och förklaringar: Nålbind gärna båda vantar samtidigt så är det lättare att komma ihåg antalet öknings- och minskningar och på så sätt få vantar lika stora. Den heldragna linjen visar färdig storlek. Om vanten skall valkas följs den streckade linjen som visar krympmån för valkning (om vanten skall valkas mycket hårt kan krympmånen göras bredare). Mät vanten mot mallen varje varv! Det gör inte så mycket om inte mallen följs exakt, små avvikelser kan rättas till vid valkningen.

Obs! Antalet öknings- och minskningar är beroende av det garn man använder, den variation man utför och den storlek på tumme som man har. Mallens öknings- och minskningar är bara ett exempel. Prova mot mallen varje varv och anpassa öknings- och minskningar efter den!

BESKRIVNING AV VANTE SOM BÖRJAR VID KRAGEN:

Följ mallen på sidan 19. Lägg upp en remsa, ca 29 cm lång och foga samman till en ring (bild 73-74). Fortsätt att binda enligt önskad variation och minska och öka efter behov. På vantens insida där man gjort sammanfogningen av uppläggningsremsan (bild 73-74) löper varven en aning snett.

Tumhålets placering: Bild A höger vante, bild B vänster vante.

Tumhålet: Bild 83-84.

Börja minskningen då vanten täcker lillfingret. Minska tills vanten når drygt över långfingret och öppningen är 4-5 cm bred. Minska ner varvet (bild 93-94), tag av garnet och sy ihop kanterna (bild 95-96).

Tummen: Vänd vanten med spetsen nedåt! Börja tummens bindning där pilen på bild C visar (det skuggade partiet visar bild 85-92). Följ bild 85-92. Bind fram till början av tumnageln och gör några minskningar på tummens insida så att inte tummen blir för bred. Minska sedan varannan eller var tredje maska i två varv. Minska ner varvet (bild 93-94) och sy ihop kanterna (bild 95-96). Fäst trådarna, gör eventuellt förstärkning vid sidorna av tummens början genom att sy några stygn fram och tillbaka. Valka eventuellt vanten. Valkning sidan 22.

BESKRIVNING AV VANTE SOM BÖRJAR VID TOPPEN:

Börja vanten på samma sätt som början av sockan sidan 20. Följ sedan mallen på sidan 19. Gör öknings- och minskningar där mallen har minskningar och minskningar där mallen har öknings- och minskningar. Tumöppning bild 83-84.

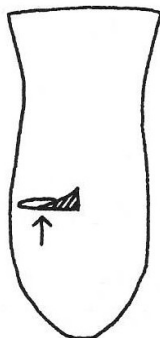
Vantens avslutning bild 93-94. Tummen: se beskrivning av vante som börjar vid kragen. Valka eventuellt vanten. Valkning sidan 22.

A

B

C

Bild 95-96

Bild 93-94

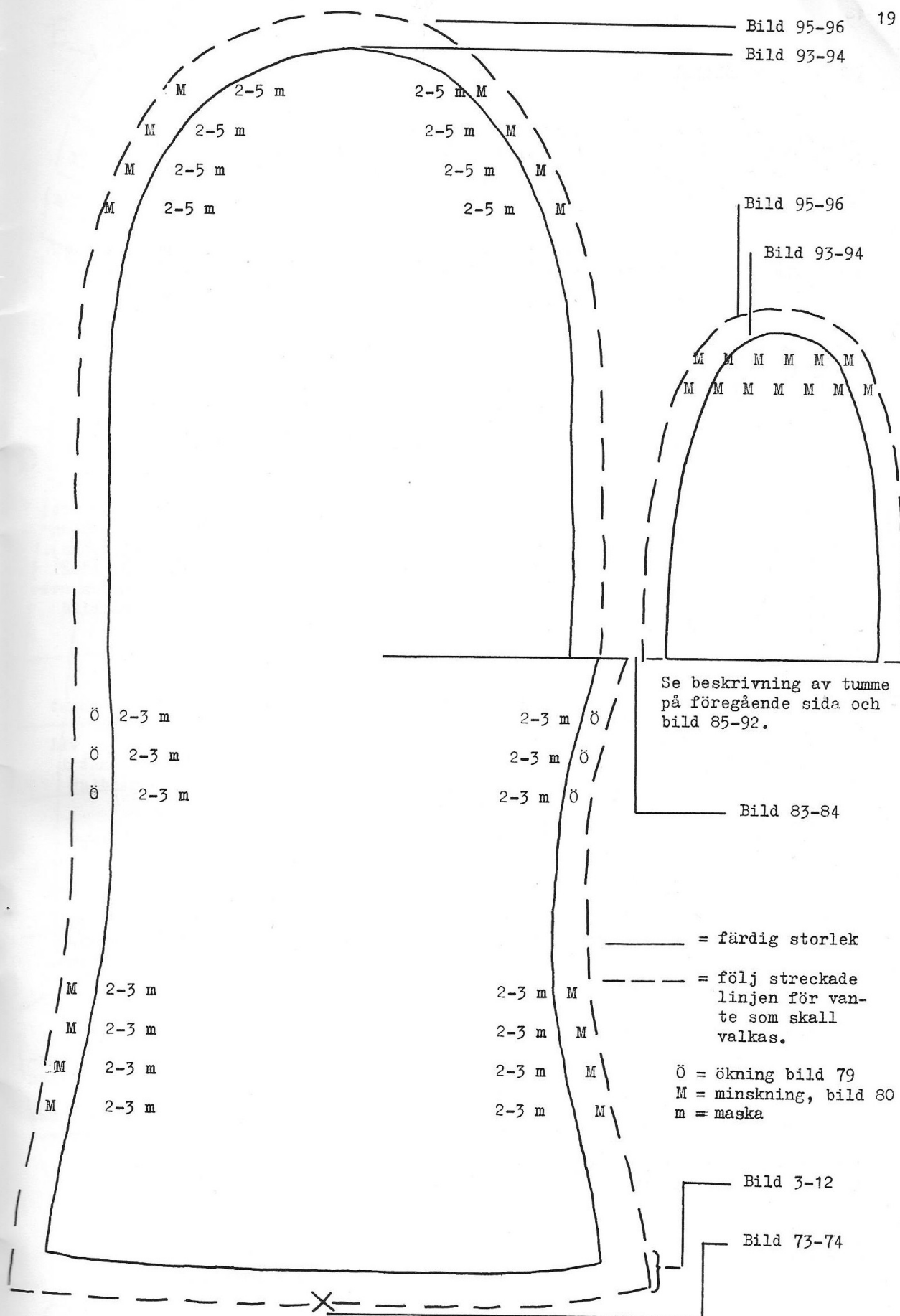

Bild 83-84

= färdig storlek

= följ streckade
linjen för van-
te som skall
valkas.

Ö = ökning bild 79

M = minskning, bild 80

m = maska

Bild 3-12

Bild 73-74

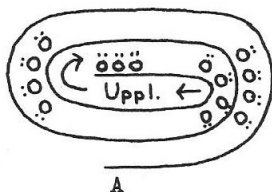
SOCKA i nålbindning.

Storlek: ca 38-39.

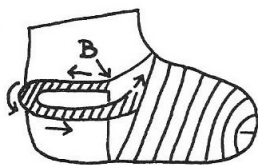
Garn: Bergå Starke, Bergå Viking eller annat garn av ren ull (plagg utförda i Viking-garn bör valkas!)

Garnåtgång: ca 200 g/par. (Barnstorlek: ca 100-150 g/par, Herrstorlek: ca 200-250g)

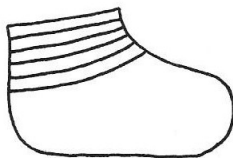
Nålbind båda sockorna samtidigt så är det lättare att komma ihåg antalet ökningar och minskningar och på så sätt få sockorna lika stora. Följ mallens streckade linje för socka som skall valkas. Små avvikelser från mallen kan rättas till vid valkningen.

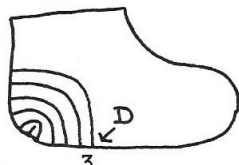
A

1

2

3

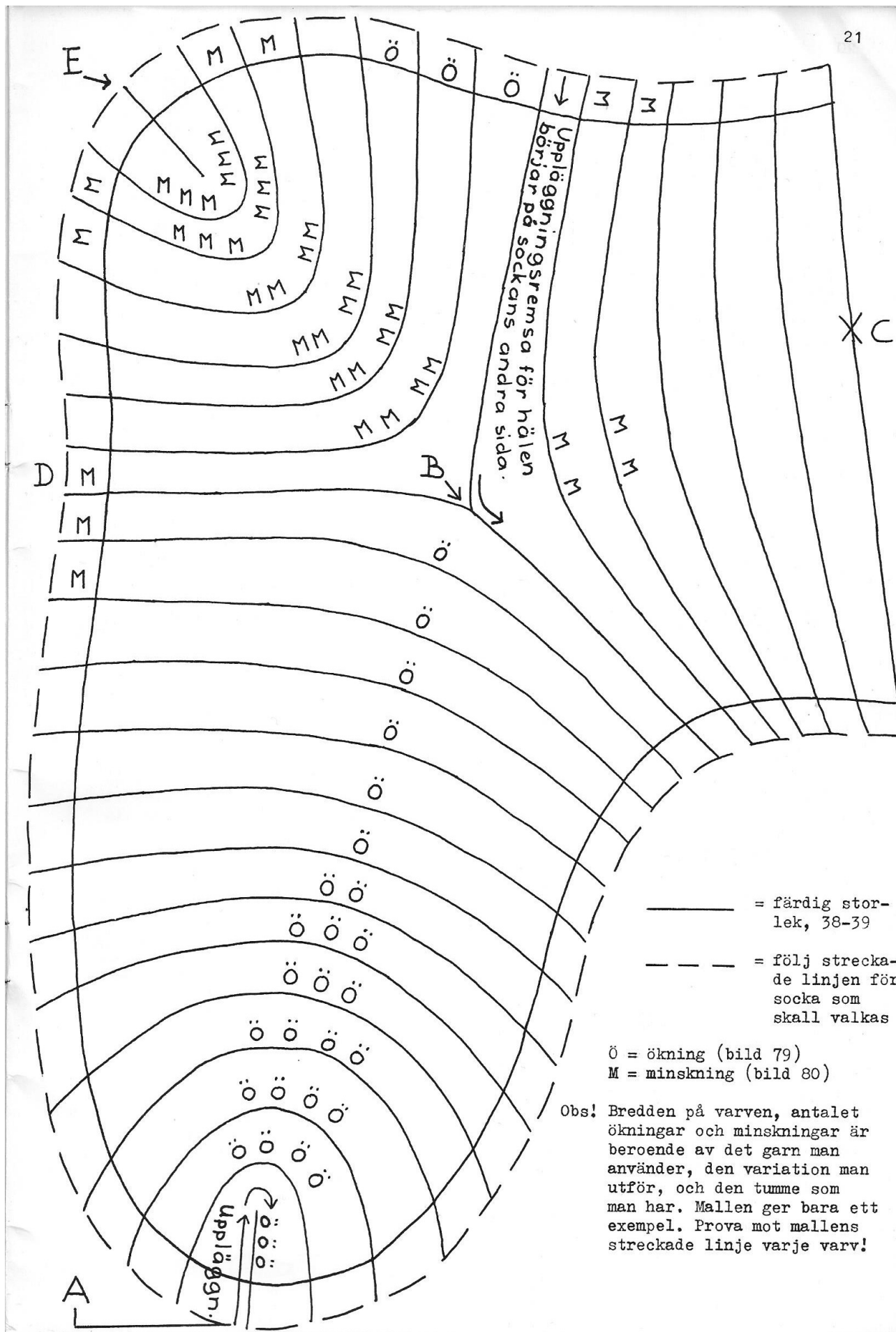
SOCKA SOM BÖRJAR VID TÅN:

- A. Lagg upp en ca 5-6 cm lång remsa. Vändning efter uppläggning bild 75-76. Se även bild A som visar var ökningarna är placerade. Fortsätt att binda enligt önskad variation och öka (bild 79) efter behov. Mät mot mallen varje varv.
- B. Vid B på bild 1 här till vänster fortsätter man att plocka maskor bakom tummen utan att sy fast i någon maska i det föregående varvet (= uppläggningsremsa). Bind uppläggningsremsan för hälen ca 18-20 cm lång. Vid B på mallen på sidan 21 fortsätter man sedan att sy fast i kanten av det föregående varvet. Nålbind muddens längd efter egen önskan.
- C. Ett varv som sakta minskar i höjd (bild 93-94).
- D. Börja att binda hälen vid D med maskor som långsamt växer på höjden (bild 85-92). Bind runt och gör minskningar efter behov. Då man binder maskorna vid B så kan man sticka in nålen bakifrån och framåt i maskan och på så sätt få den vriden och samtidigt något mindre.
- E. Låt inte hälen bli för spetsig! Lämna en öppning på ca 4 cm, minsk ner varvet (bild 93-94) och sy ihop kanterna (bild 95-96).

Vid B blir det ofta hål som behöver förstärkas genom att sy några stygn fram och tillbaka. Fäst trådarna. Valka sockan så blir den varmare, tätare och starkare.

SOCKA SOM BÖRJAR VID MUDDEN:

Följ mallens streckade linje på sidan 21 och gör ökning-
ar där mallen har minskningar och minskningar där mallen
har ökningar. Punkt C: Sammanfogning av uppläggnings-
remsa (bild 73-74). B = punkt B i ovanstående beskrivning men med uppläggningsremsa
för undersidan av foten ca 18-20 cm lång. A och E = punkt E i ovanstående beskriv-
ning. D = punkt D i ovanstående beskrivning. Valka sockan (sidan 22).

TILLVERKNING AV EGEN MALL FÖR VANTE

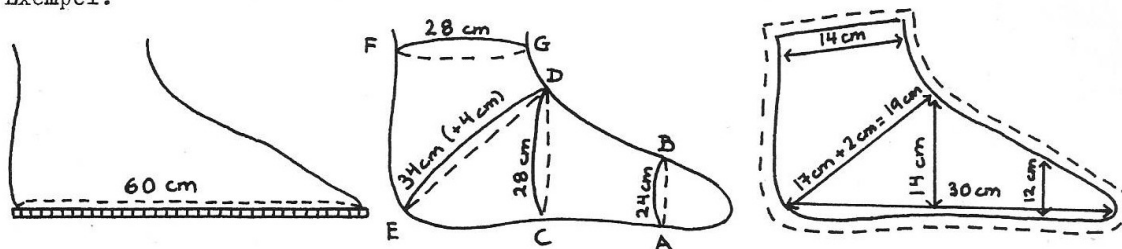
Lägg handen på ett papper. Vik in tummen under handen. Rita en linje ca 1 cm utanför handen. Vik ut tummen igen och märk ut var tumhålet skall sitta. Om vanten skall valkas bör krympmån tillläggas, bredare krympmån ju mer plagget skall valkas.

TILLVERKNING AV EGEN MALL FÖR SOCKA

Rita med blyertspenna av sock-mallen på sidan 21 och använd den som hjälp vid tillverkning av den egna mallen. Vartefter man mäter sin egen fot så för man in de måtten (halva omkretsen) på mallen och anpassar till slut mallens konturer efter de egna måtten. Sudda ut den gamla konturen. Rita in krympmån.

Måtttagning: Ställ foten på golvet. Mät med måttband omkretsen runt foten (låt måttbandets nedre kant vila mot golvet). Mät också omkretsen vid A-B, C-D och E-D. Obs! Vid måttet E-D bör man lägga till några centimeter extra (på vuxensocka ca 4-5 cm, på barnsocka ca 2-3 cm). Det är ofta lämpligt att ha samma mått vid C-D och F-G.

Exempel:

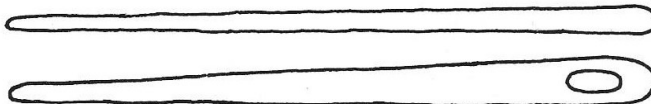

VALKNING

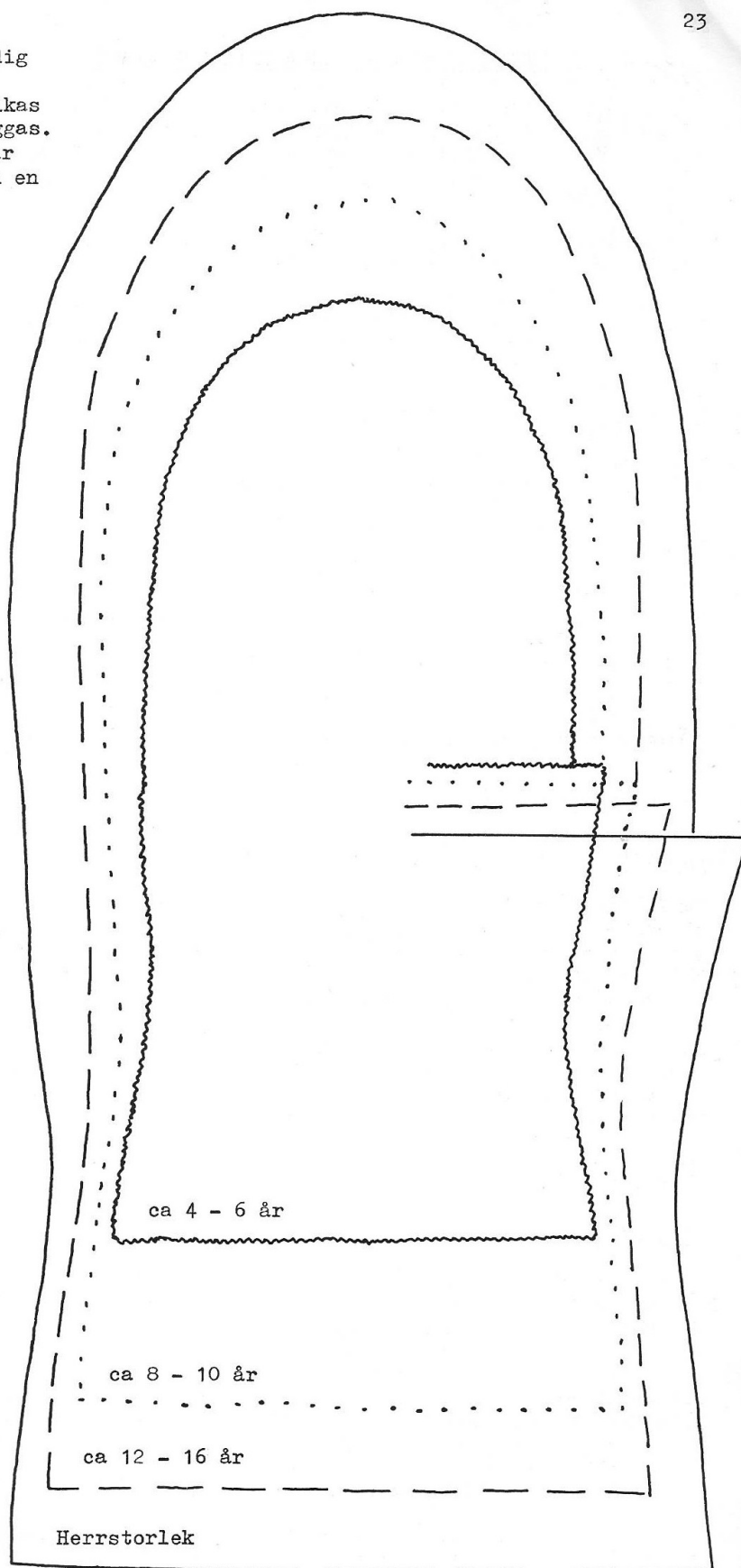
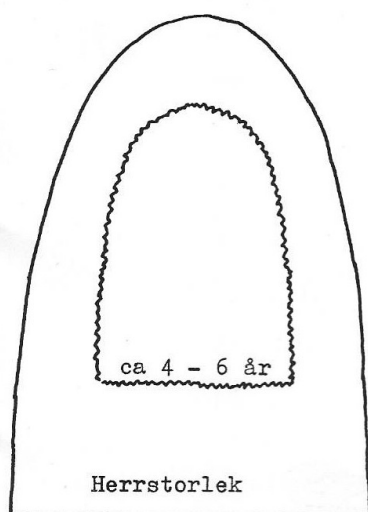
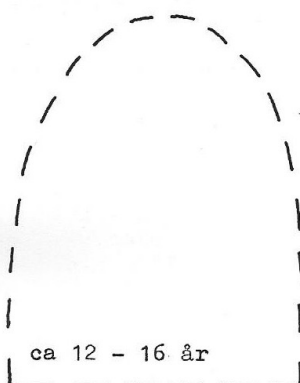
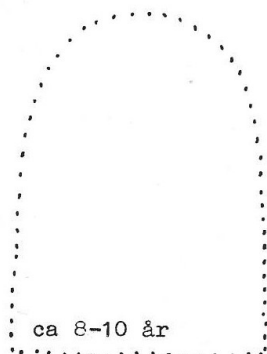
Vänd plagget med avigsidan utåt, blöt det i varmt vatten (40-45°) och krama ur så mycket vatten som möjligt. Gnid in plagget med såpa och gnugga det kraftigt mot en tov- eller tvättbräda eller den räfflade ytan i tvätthön. Obs! plagget blir först större innan det börjar krympa. En del garnkvaliteter tar lång tid att valka ihop. Om plagget är för långt: gnugga i längdriktningen, om plagget är för brett: gnugga på tvären. Om det är en socka som skall valkas, så drag en plastpåse på foten och prova sockan emellanåt så att den inte blir för liten. Skölj och krama ur såpvattnet. Vänd plagget med rätsidan utåt, centrifugera lätt och forma vanten på handen och sockan på foten. Drag försiktigt ut hand eller fot och låt plagget torka luftigt. Valkningen ökar slitstyrkan.

LITTERATUR

- Holger Arbmán och Elisabet Strömberg, Åslevanten, Fataburen 1934.
 Märta Brodén, Nålbinding, LTs förlag, Stockholm 1973.
 Margarethe Hald, Olddanske Tekstiler, København 1950.
 Toini-Inkeri Kaukonen, Kinnasompelun levinneisyys ja työtavat Suomessa, Suomen Museo 67, 1960. Sammanfattning på tyska.
 Odd Nordland, Primitive Scandinavian Textiles in Knotless Netting, Oslo 1961.
 Anna-Maja Nylén, Hemslöjd, Håkan Olssons Förlag, Lund 1968.
 Helga Steffensen, Lär dig nålbinding, Wahlström & Widstrands förlag, Sthm 1975.

Obs! Mallarna visar färdig
storlek.
Om vanten skall valkas
bör krympmån tilläggas.
Lös bindning fordrar
bredare krympmån än en
tät bindning.

I N N E H Å L L

Sida

Förord	1
Början av uppläggning	2 - 3
Trådlängd	3
Variant A, B, C	4 - 5
" D, E	6 - 7
" F, G	8 - 9
" H, I	10-11
" J, K, L	12-13
Sammanfogning av uppläggningsremsa	14-15
Vändning efter uppläggning	14-15
Ökning vid vändning	14-15
Fastsyning i föregående varv	14-15
Ökning	14-15
Minskning	14-15
Skarvning av garn	14-15
Repa upp en maska	14-15
Öppning för tummen	14-15
Varv som långsamt växer på höjden	16-17
Varv som långsamt minskar i höjd	16-17
Hopsyning av kanter	16-17
Beskrivning av tillverkning av tumvante	18-19
Beskrivning av tillverkning av socka	20-21
Tillverkning av egen mall för vante	22
Tillverkning av egen mall för socka	22
Valkning	22
Litteratur	22
Mall för nålbindningsnål (kan förkortas)	22
Mallar för olika vantstorlekar	23
Innehållsförteckning	24